

Handläggare
Gustav Hjort Tegman
Telefon: 08-50814644

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2023-09-21

Remiss av motion om socialsekreterare på fältet och en tillgänglig socialtjänst

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/551

Förvaltningens förslag till beslut

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen i Stockholms stad har skickat en motion från Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfvén (L) om att utreda socialsekreterare på fältet och en tillgänglig socialtjänst på remiss.

I motionen föreslås att staden får i uppdrag att i större utsträckning arbeta uppsökande och analysera hur större del av socialtjänsten kan flyttas ut i olika verksamheter närmare invånarna samt att socialnämnden utreder och möjliggör för fler stödinsatser utan föregående utredning.

Förvaltningen ser positivt på förslagen och konstaterar att de går i linje med förslag formulerade i regeringens förslag till en ny socialtjänstlag.

Förvaltningen bedömer att det uppsökande arbetet som redan idag bedrivs inom ramen för nuvarande socialtjänstlag kan fortsätta att utvecklas inom staden och i enlighet med årets kommunbudget.

Förvaltningen motser kommande utredningar kring hur socialtjänsten ska kunna bevilja fler insatser utan att de föregås av individuell behovsprövning.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen i Stockholms stad har skickat en motion om att utreda socialsekreterare på fältet och en tillgänglig socialtjänst på remiss. Remissen inkom till förvaltningen den 17 maj 2023 och ska

besvaras senast den 19 september 2023. Förvaltningen har ansökt om förlängd svarstid till den 22 september 2023 för att kunna ta upp ärendet på nämndsammanträde den 21 september 2023 och kommunstyrelsen har godkänt det.

Remissen har även skickats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Jernhusen och polisregion Stockholm. Motionen har initierats av Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfván (L).

Ärendet

Jan Jönsson (L) och Anne-Lie Elfván (L) föreslår i sin motion att staden får i uppdrag att i större utsträckning arbeta uppsökande och analysera hur större del av socialtjänsten kan flyttas ut i olika verksamheter närmare invånarna. Jan Jönsson och Anne-Lie Elfván föreslår även att socialnämnden utreder och möjliggör för fler stödinsatser utan föregående utredning.

Motionärerna konstaterar i sin motion att socialtjänsten är en välfärdsservice och att alla medborgare ska få det stöd som behövs för att kunna leva sina liv så självständigt som möjligt. De konstaterar vidare att det finns olika målgrupper som inte på egen hand söker sig till socialtjänstens kontor för att få stöd. Exempel på sådana grupper kan enligt motionärerna vara vuxna i hemlöshet som inte självmant söker upp socialsekreterare, småbarnsföräldrar som är rädda för socialtjänsten eller barn som hellre ses i skolan för ett första möte. Därför menar motionärerna att socialsekreterare i större utsträckning behöver finnas där de som behöver stöd är.

Motionärerna menar att såväl forskning som egna erfarenheter genom verksamhetsbesök och samtal med professionen visar att socialtjänsten som välfärdstjänst behöver finnas på de platser där människor med behov av stöd befinner sig. Därför behöver enligt motionärerna socialtjänstens uppsökande arbete utökas för att säkerställa att den som har behov av stöd också erbjuds det. Därtill ska även insatser i högre grad kunna beviljas på plats utan långa utredningar.

Motionärerna vill också utveckla det uppsökande arbetet genom till exempel öppna mottagningar, möjlighet att träffas i individers hemmiljö eller mobila biståndshandläggare som ett led i att underlätta för att personer med behov ska kunna få stöd och hjälp. Motionärerna menar att en välfärdsservice måste vara tillgänglig för alla som har behov av den. De anser också att en mer lättillgänglig socialtjänst skulle öka kunskapen om den och stärka förtroendet för den i en tid då den av ogrundade skäl är ifrågasatt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg vuxna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning ställer sig positiv till förslaget om fortsatt utveckling av det redan idag lagstadgade uppsökande arbete som socialtjänsten ska bedriva i syfte att upplysa om socialtjänst och erbjuda grupper och enskilda hjälp och stöd.¹ Stadsdelsförvaltningen välkomnar också en analys av hur ökade delar av socialtjänstens verksamhet kan placeras så nära invånarna som möjligt. Stadsdelsförvaltningen ställer sig även positiv till fortsatt utredning av och möjliggörande för fler stödinsatser utan föregående individuell behovsprövning.

Förvaltningen konstaterar att de i motionen föreslagna åtgärderna också går i linje med de större förslag som regeringen presenterat inom ramen för en ny socialtjänstlag.²

Av kommunfullmäktiges budget för 2023 framgår att stadsdelsnämnderna ska fortsätta utvecklingen mot ett förebyggande och tidigt stöd. Av budgeten framgår att den uppsökande verksamheten behöver stärkas och arbetet med mobil myndighetsutövning fortsätta utvecklas, för att på så sätt nå fler invånare med behov. Ökat fokus ska vara på samverkan med olika berörda aktörer samt rätt insatser med fokus på det förebyggande och uppsökande arbetet. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha fler fältassistenter som bedriver socialt fältförlagt arbete i enlighet med Stockholmsstandard. Stadsdelsnämnderna ska även verka för att fler familjecentraler kan öppnas och i dialog med socialnämnden och Region Stockholm se till att samtliga stadsdelsnämnder i ytterstaden har hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. Nämnderna ska vidare utöka det uppsökande arbetet för att hitta våldsutsatta. Andra exempel på uppsökande arbete som nämns som utvecklingsdelar i årets budget är öppna mottagningar och mobila biståndshandläggare. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning noterar även att socialnämnden i årets budget från kommunfullmäktige har ett särskilt uppdrag att utreda hur socialtjänsten kan bevilja fler insatser utan att de föregås av individuell behovsprövning.³

Uppsökande arbete

I den egna förvaltningen finns redan idag exempel på uppsökande verksamhet som har möjlighet att ta myndighetsbeslut på fältet där invånare i behov av stöd vistas. Arbetet kommer även att utvecklas genom särskilt projekt kring tak över huvudet-garantin. Inom

¹ Socialtjänstlag 2001:453 kap. 3 § 1, 4 och kap. 5 § 1, 8.

² SOU 2020:47 s. 37.

³ Stockholm stads budget 2023 s. 107-122, 210-211.

verksamhetsområdena funktionsnedsättning och socialpsykiatri görs även många besök ute i verksamhet, hos regionen och i medborgarnas hem. Uppsökande stöd ges i de fall kommunen får kännedom om person som riskerar att fara illa, genom att uppsökare undersöker och motiverar till insats.

Förvaltningen önskar betona vikten av att det uppsökande arbete som sker präglas av ett aktivt och positivt förhållningssätt snarare än en erbjudande attityd och passivt inväntande av att enskilda själva söker hjälp. Arbetet kan även utvecklas mot att i högre grad vara inriktat mot samordning om så är möjligt och kan även bedrivas inte bara ”ute på fältet” utan även inom övrig ordinarie socialtjänstverksamhet. Det ska ske med respekt för den enskildes självbestämmande och integritet och fortsätta att utvecklas mot att ske strukturerat, vara baserat på vetenskap och beprövad erfarenhet och med resultat som utvärderas kontinuerligt. Ett mer aktivt och strukturerat uppsökande arbete bör också innebära större möjligheter för socialtjänsten att arbeta utifrån ett förebyggande perspektiv och möjlighet att arbeta med tidiga och förebyggande insatser. Ett sådant arbete skulle kunna innebära att socialtjänsten på ett bättre sätt än idag når grupper som annars är svåra att nå, vilket kan bidra till en ökad hälsa och minskat onödigt lidande inom grupper som idag har sämre hälsa än andra.⁴

Förvaltningen bedömer att det uppsökande arbetet som redan idag bedrivs inom ramen för nuvarande socialtjänstlag kan fortsätta att utvecklas inom staden och i enlighet med årets kommunbudget.

Insats och stöd utan föregående individuell behovsprövning
Förvaltningen är generellt positiv till ökade möjligheter att erbjuda insatser och stöd utan långa utredningstider men menar att sådana möjligheter i hög grad är kopplade till utformningen av den nya socialtjänstlagen samt mer övergripande och gemensamma direktiv. Förvaltningen anser att det vore positivt då det skulle kunna minska den administrativa delen av ärendehantering för handläggare, som istället skulle kunna lägga mer tid och fokus på mer brukarorienterat stöd i form av till exempel förändringsarbete. Förvaltningen menar att det också kan hänga ihop med att staden satsar på välfungerande och smarta IT-lösningar. Exempel på sådana kan till exempel vara digitala huvudakter för att underlätta säkerheten vid arbete utanför förvaltningshuset, vilket även krävs för att klara av vissa arbetsuppgifter inom en mer mobil biståndshandläggning.

Förvaltningen vill också belysa att vissa verksamheter inom socialtjänsten i dagsläget kan ha svårare än andra att bevilja stöd utan föregående utredning. Ett exempel på sådan verksamhet är

försörjningsstöd där rådande lagreglering, förutom vid särskild nödprövning, inte ger utrymme för att bevilja ekonomiskt bistånd utan en föregående utredning. I förslag till ny socialtjänstlag anges att försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd inte ska omfattas av förslag om sådant stöd som ska kunna ges utan föregående individuell bedömning.⁵

Exempel på stöd som förvaltningen menar skulle kunna beviljas utan mer omfattande föregående utredning är olika former av missbruksbehandling inom öppenvården samt stöd till våldsutsatt och våldsutövare.

Förvaltningen motser kommande utredningar kring hur socialtjänsten ska kunna bevilja fler insatser utan att de föregås av individuell behovsprövning.

Lättillgänglig socialtjänst

Förvaltningen menar att utlokalisering av personal kan innebära en ökad tillgänglighet men att det också ställer krav på nära arbetsledning och vissa säkerhetsfrågor om arbetet innehåller inslag av myndighetsutövning. Här ser förvaltningen en viss risk kring ökade kostnader och föreslår att eventuella utredningar kring mer utlokaliserad socialtjänst också innefattar ekonomisk analys.

Sedan januari 2023 har förvaltningen ett pågående projekt; ”Hållbar självförsörjning” där en del av medarbetarna arbetar från förvaltningshuset och en del medarbetare från kontor som ligger närmare en stadsdel där en stor del av aktuell målgrupp bor, för att på så sätt komma närmare dessa, öka tillgängligheten och på ett smidigare sätt kunna göra till exempel hembesök.

Förvaltningen deltar även i ett projekt kring intensifierad utredning i hemmiljö (IHU) som innebär att utredningsarbetet förläggs hemma hos en familj. Syftet är att förbättra relation mellan utredare och familj, öka kvalitet på utredningssamtal och förbättra informationsinhämtningen.

Förvaltningen vill också lyfta särskilda områdeskontor som ett sätt att komma närmare de som är i behov av socialtjänstens stöd. I Örebro flyttade till exempel en del av socialkontoret ut till stadsdelen Vivalla för några år sen i syfte att minska antalet uteblivna besök, misstro mot socialtjänst och hot och våld mot tjänstemän. Detta gjordes på prov under några år men har nu blivit permanent verksamhet som uppvisar goda resultat. I samma hus som myndighetsdelen av socialtjänsten finns även ett Mini Maria och en del av öppenvården.

Barnrättsperspektiv

En lätt tillgänglig socialtjänst som i högre grad arbetar uppsökande och med ökade möjligheter att ge stöd och insatser utan föregående individuell behovsprövning omfattar de flesta av socialtjänstens verksamhetsområden och delar av socialtjänsten där barn på olika sätt kan beröras direkt av stöd eller indirekt genom stöd till föräldrar eller syskon.

Ökade möjligheter att nå fler barn och ungdomar i behov av stöd och ett förebyggande förhållningssätt bör vara att anse som positivt. Vid beviljande av bistånd eller stöd utan föregående individuell behovsprövning är det viktigt att socialtjänsten undersöker om och hur ett barn kan komma att på något sätt beröras av stödet genom utredning och beaktande av barnets bästa.

Jämställdhetsanalys

De föreslagna åtgärderna i motionen omfattar alla invånare som kan ha ett behov av stöd via socialtjänsten, såväl män som kvinnor. Förvaltningen kan inte se att de föreslagna åtgärderna skulle ha en negativ inverkan utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Tillgänglighet

Förvaltningen önskar betona vikten av att information om socialtjänsten och dess innehåll anpassas efter den enskilde individens förutsättningar samt att uppsökande verksamhet anpassar sitt innehåll i enlighet med senaste version av stadens tillgänglighets- och delaktighetsprogram.

Förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Veronica Starck
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remissbrev: Motion om socialsekreterare på fältet och en tillgänglig socialtjänst, KS 2023/551
2. Remissunderlag: Motion om socialsekreterare på fältet och en tillgänglig socialtjänst

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2023-09-05
Veronica Starck, Avdelningschef	2023-09-04